

WILHELM SCHMID
Hediye Vermek ve Hediye Almak Üzerine

WILHELM SCHMID 1953'te Almanya'da Bavyera-Süebya (Schwaben) bölgesinde doğdu. Berlin, Paris ve Tübingen'de felsefe eğitimi aldı. Çeşitli Alman üniversitelerinde çalıştı, Riga ve Tiflis üniversitelerinde misafir öğretim üyeliği yaptı. Bir dönem Zürih'teki bir hastanede hastalara "felsefeyle manevi destek" hizmetinde bulundu. Halen Erfurt Üniversitesi'nde felsefe dersleri veriyor. Almanya'da ve dünyanın çeşitli yerlerinde tebliğler sunuyor, konuşmalar yapıyor. On sekiz dile çevrilen kitaplarının dünya çapındaki satışı bir milyona yakındır. İletişim'den daha önce *Mutsuz Olmak - Bir Yüreklendirme* (2014), *Aşk - Neden Bu Kadar Zordur? Ve Yine De Nasıl Mümkün Olur?* (2014), *Sakin Olmak - Yaşlanırken Kazandıklarımız* (2015), *Arkadaşıhtaki Saadet Üzerine* (2015), *Düşmanlığın Faydaları* (2017) ve *Anne Baba ve Büyükanne Büyükbaba Olmanın Sevinçleri Üzerine* (2018) adlı kitapları yayımlandı.

Vom Schenken und Beschenktwerden

© 2017 Insel Verlag, Berlin

İletişim Yayınları 2678 • Psykhe 28

ISBN-13: 978-975-05-2510-0

© 2018 İletişim Yayıncılık A. Ş. (1. Basım)

1. BASKI 2018, İstanbul

DIZI EDITÖRÜ Bahar Siber

KAPAK Suat Aysu

KAPAKTAKI ÇIZGI Turgut Demir

UYGULAMA Hüsni Abbas

DÜZELTİ Bahri Özcan

BASKI Ayhan Matbaası · SERTİFİKA NO. 22749

Mahmutbey Mahallesi, Devekaldırımı Caddesi, Gelincik Sokak, No: 6/3

Bağcılar, İstanbul Tel: 212.445 32 38 • Faks: 212.445 05 63

CILT Güven Mücellit · SERTİFİKA NO. 11935

Mahmutbey Mahallesi, Devekaldırımı Caddesi, Gelincik Sokak,

Güven İş Merkezi, No: 6, Bağcılar, İstanbul, Tel: 212.445 00 04

İletişim Yayınları · SERTİFİKA NO. 10721

Binbirdirek Meydanı Sokak, İletişim Han 3, Fatih 34122 İstanbul

Tel: 212.516 22 60-61-62 • Faks: 212.516 12 58

e-mail: iletisim@iletisim.com.tr • web: www.iletisim.com.tr

WILHELM SCHMID

Hediye Vermek ve Hediye Almak Üzerine

Vom Schenken und Beschenktwerden

ÇEVİREN *Tanıl Bora*
ÇİZGİLER *Turgut Demir*

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	7
BİRİNCİ BÖLÜM	
HEDİYE SANATINA DAİR: VEREBİLMEK VE ALABİLMEK	13
İKİNCİ BÖLÜM	
SEVGİ HEDİYE ETMEK: KENDİNDEN VEREBİLMEK VE KABUL EDEBİLMEK	23
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM	
ZAMAN VE DİKKAT HEDİYE ETMEK: MAVİ SAATLER VE DİĞERLERİ	35
DÖRDÜNCÜ BÖLÜM	
ARKADAŞLIK VE MİSAFİRPERVERLİK HEDİYESİ	45
BEŞİNCİ BÖLÜM	
KENDİNE HEDİYE VERMEK: “BANA İYİ GELEN ŞEY...”	57
ALTINCI BÖLÜM	
KENDİNE BOŞ ZAMAN HEDİYE ETMEK: CAN SIKINTISI VE ZAMANI SÜNDÜRMEK	65

Not: Kitaptaki tüm dipnotlar çevirmene aittir.

ÖNSÖZ

Hediye vermekte cömert olmak: iyi fikir. Ben de öyle düşündüm ve uygun bir vesileyle kocaman bir buket hediye ettim. En nihayet bir defa da tasarruf etmek yerine bir şeyler verdiğim için pek gururluydum. Aldığım karşılık gayet kısa ve sadeydi: “Buket ne kadar büyükse, vicdanın o kadar lekeli demektir!” Ağzım açık kalakaldım, tek bir laf söyleyemedim, çünkü – doğrudu. Sözde cömertliğim, iyice büzülüp küçük hesapçılık derecesine düşmüştü. O an kesin olarak anladım: Hediye vermek, zor iştir.

Yıl boyu, kimi uygun kimi daha az uygun vesilelerle, hep aynı soru gündemdedir: Kime ne hediye edeyim – ve niçin? Oysa bunlar, her birine gereken dikkati verebileceğiniz münferit vesilelerdir. Hediye işi, asıl yılbaşında ciddiye biner. Herkese birden hediye vereceksinizdir ve kimse ikinci plana atılmayı istemez. Yılbaşına çocukluk hatıraları damgasını vurur, yılbaşı ağacının dibine konmuş hediyelerle doludur bu hatıralar. Hediyesiz yılbaşı, doğaya aykırı bir şey gibi görünür. Fazla hediye ise, stres doğurur: hem hediye *verme* (eylemde bulunma gereği), hem hediye *alma* (tepki verme gereği) stresi.

Hediye vermek güzeldir ama zahmetlidir. Karl Valentin'in bir keresinde sanat için söylediği şey, hediye verme sanatı için de geçerlidir. Hediye emeği paket yapılmadan çok önce başlar, paket açılınca sona ermez; bu arada da taraflar değişir: Hediye veren, hediye alan olur. *Hediye paketi kâğıdı* geçiş sürecini biçimlendirir, pürüzsüz bir akış önemli olduğundan, sadece hediyeyi değil kâğıdı seçmek de biraz zahmet ister. Sonrasındaysa, hediyeyi veren, paket hışırdayarak açılırken son bir defa hediyesini tetkik edebilir ve hediyeyi alanın tepkisinden duyacağı sevincin peşinen tadına varabilir – an hâlâ onun anıdır. Berikine ise, paketi açma karmaşasıyla meşgul olurken bir sürünceme anı bahşedilmiştir, o esnada yüz hatlarını her tür tepkiye hazır tutacak, mülkiyeti devralışını neticede bu çeşitlemelerden birini seçerek bağlayacaktır.

Hediye verme sanatı, hayatı güzelleştirmeye ve zenginleştirmeye katkıda bulunabilecek birçok sanattan biridir. Lakin bütün sanatlar gibi hediye verme sanatı da bir bilgi ve maharet gerektirir. *Bilgi*, hediye verilecek insana uygun hangi hediyelerin olabileceğini bulmak üzere malumat toplamaya, düşünmeye, gözlemler ve değerlendirmeler yapmaya ve etrafa bakınmaya dayanır: Bu ona göre bir şey midir, sevindirir mi onu, işine yarar mı? *Maharet* ise, buna cesaret göstermenin ve hep sebatla yeniden teşebbüs etmenin pratiğindedir. Ustalık idmanla olur, hediye vermede de öyledir. Bazen ters gidebilir ama bundan da bir şey öğrenirsiniz, bilginizin kapsamı genişler, sezginiz incelik, maharetiniz artar.

Hediye vermek muhataralı bir iştir, müşkülleşebilir. Her zaman *diğerkâmca*, sevindirilecek olan ötekine yönelik olmaz. *Bencil* bir yanı da vardır: Hediye eden, ötekine verdiği sevinçle, kendisini de iyi hissetmek ister. Bunun üzerine vakitlice düşünmek, aynı zamanda her ikisinin de gerçekleşmesi ihtimalini artırır. Düşünmeme halindeyse, mecbu-

ren aciliyetle alınan hediyeler, kötü sonuçlar doğurma tehlikesi barındırır. Keza yalnızca ne hediye etmek gerektiğini iyi bilememenin mahcubiyetinden kaynaklanmayan, hediye verileni de müteşekkir olması gerekip gerekmediğine dair mahcubiyete sürükleyen mahcubiyet hediyelerinde de durum aynıdır.

Hediye vermenin insanı mutlu ettiğini çok yerde okuyabilirsiniz, birçokları da buna inanır. Ama hediye vermenin sadece sevinçlerini övmenin bir yararı yoktur, önemli olan beraberinde getirebileceği sorunları da bilmektir, ki onlardan kaçınabilelim. Hediye boyutu *ölçeklendirilebilir*, nehir kenarından toplanmış çakıldan mücevhere kadar – ama sorunlar değişmez. Hediye verildiği kişi tarafından beğenilmemesi, hediye vereni mutsuz edebilir. Alan da, hediye kendisini müşkül duruma sokmasından ötürü mutsuz olabilir: Aslında müthiş sevinmesi gerekiyordur ama sevinmez. Hediye, arzulamış olduğu şey değildir. Belki canını sıkan bir şeydir, hatta daha beteri, bozulmaya bile değmeyecek, ehemmiyetsiz bir şeydir. Bazı durumlarda, bariz bir şekilde düşüncesizce seçilmişse hediye, hakaret olarak bile algılanabilir.

Beklentilerin ölçülü olması, muvafakate katkıda bulunur: Hediye eden kendi cömertliğine sevinebiliyor, hediye alanın da sırtına fazla bir yük binmiyorsa, hediye vermenin doruğuna ulaşılmış demektir. Bu arada, *maddi* hediyelere muamele tarzınız, *manevi* hediyeler için bir idman sahasıdır sadece; *manevi* hediyeler yalnızca o anlığına veya bir müddet değil, tüm bir yaşam boyunca anlamlıdır. Sevgi, dostluk ve misafirperverlik hediye etmek, karşılıklı sevinç verir, fakat hem vereni hem alanı büyük yükümlülüklerle karşı karşıya bırakır. Zaman ve dikkat hediye etmek ne anlama gelir? İnsanın kendi kendisine verdiği hediyelerin önemi ve mahiyeti nedir?

Gerek maddi gerekse manevi hediyelerin ortaya çıkardığı, *adaletle* ilgili soruları cevaplandırmak zordur. Hediye verilmesi gereken herkese eşit muamele etmek adil midir? O zaman yılbaşında sevdiğimiz çocukların her birine aynı çikolatadan vermemiz gerekir, her çocuk çikolata sevmiyor olsa bile. Bütün arkadaşlar için aynı şeyi düşünmemiz gerekir, ilgilendikleri şeyler aynı olmasa bile. Sevgililerin, benim gösterdiğim sevgiyle onun gösterdiği sevgi dengede mi diye, ilişkilerini sürekli tartması gerekir. Çok geçmeden anlarsınız ki, mutlak adalet bir yanılsamadır.

Hediye verme sırasında çıkması muhtemel sorunlar ve yanlış anlaşmalar, bunlardan nasıl kaçınabileceğiniz sorusunu getirir gayri ihtiyari. Belki de alınabilecek tek bir önlem vardır: Acaba en iyisi *sakınmak* mıdır? Ama manevi hediyeler söz konusu olduğunda, hediye vermekten imtina etmenin sonucu, sevgiden, dostluktan ve kendi kendisiyle arkadaş olmaktan mahrum, ruhsuz bir hayat olabilir. Maddi hediyelerle ilgili olarak da, vermekten imtina etmek bencilce görünebilir: “Bak sıvışıyor, toplumsal hayata katılmak istemiyor, üzerine düşen görevlerden sıyrılmakla kalmayıp ötekilerden de dikkatini, özenini esirgiyor !”

Madem sakınmak, geri durmak da tümünden sorunsuz değil, bireyin neticede hediye verirken hangi sorunları tercih ettiğine karar vermesi gerekir. Hediye vermek de hayatın bir parçasıdır ve hayat sorunsuz olmaz. Sorunlarla ilgili meydan okumaları atak bir şekilde göğüslemek, değerli tecrübeler kazandırır ve doğru olana ilişkin hislerinizi inceltir. Şimdiye kadar kimseye aşırı büyük bir buket hediye etmedim. Yine de, hatasız bir hediyeçi olmadım. Olmam da gerekmez, bir noktada buna karar verdim. Hata oranını yavaş yavaş biraz aşağı çekmek kesinlikle yeter. Hediye verirken yanılmak insana mahsustur, cesaretiniz kırılmasın!